

NHỮNG QUY ĐỊNH MỚI VỀ ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG CỦA THỦ TỤC HÀNH CHÍNH TRONG LẬP ĐỀ NGHỊ XÂY DỰNG VĂN BẢN QUY PHẠM PHÁP LUẬT VÀ SOẠN THẢO DỰ ÁN, DỰ THẢO VĂN BẢN QUY PHẠM PHÁP LUẬT

Ngày 10 tháng 02 năm 2022, Bộ trưởng Bộ Tư pháp đã ban hành Thông tư số 03/2022/TT-BTP đánh giá tác động của thủ tục hành chính (TTHC) trong lập đề nghị xây dựng văn bản quy phạm pháp luật (QPPL) và soạn thảo dự án, dự thảo văn bản QPPL (*Thông tư số 03/2022/TT-BTP*), thay thế Thông tư số 07/2014/TT-BTP ngày 24/02/2014 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp hướng dẫn việc đánh giá tác động của TTHC và rà soát, đánh giá TTHC (*Thông tư số 07/2014/TT-BTP*). Thông tư số 03/2022/TT-BTP gồm 4 Chương, 14 điều với những điểm mới như sau:

1. Về phạm vi điều chỉnh, đối tượng áp dụng

Thông tư số 03/2022/TT-BTP hướng dẫn việc đánh giá tác động của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản QPPL và soạn thảo dự án, dự thảo văn bản QPPL. So với Thông tư số 07/2014/TT-BTP, Thông tư thay thế mở rộng phạm vi điều chỉnh đối với nội dung hướng dẫn đánh giá tác động TTHC trong giai đoạn lập đề nghị xây dựng văn bản QPPL; đồng thời bỏ phần rà soát, đánh giá TTHC. Việc quy định này là cần thiết, nhằm phù hợp với quy định của Luật Ban hành văn bản QPPL năm 2015 (được sửa đổi, bổ sung năm 2020) và các quy định của pháp luật về kiểm soát TTHC. Đồng thời, đối tượng áp dụng được quy định mở rộng để phù hợp với phạm vi điều chỉnh.

2. Bổ sung giải thích một số từ ngữ để thống nhất cách hiểu trong quá trình thực hiện

- Đề nghị xây dựng văn bản quy phạm pháp luật có liên quan đến TTHC là việc đề xuất xây dựng văn bản quy phạm pháp luật có chính sách liên quan đến TTHC.

- Dự án, dự thảo văn bản quy phạm pháp luật có quy định TTHC là dự án, dự thảo văn bản quy phạm pháp luật quy định đầy đủ hoặc một, một số bộ phận tạo thành TTHC hoặc quy định bãi bỏ TTHC.

- Đánh giá tác động của TTHC trong đề nghị xây dựng văn bản là việc nghiên cứu, xem xét về sự cần thiết, tính hợp pháp, tính hợp lý và chi phí tuân thủ TTHC nhằm lựa chọn phương án, giải pháp tối ưu để thực hiện chính sách.

- Bản đánh giá TTHC của dự án, dự thảo văn bản là bản tổng hợp kết quả đánh giá TTHC được thực hiện theo quy định tại Thông tư này.

3. Về trách nhiệm của các cơ quan, đơn vị trong việc đánh giá tác động của TTHC

Thông tư số 03/2022/TT-BTP sửa đổi, bổ sung 01 điều về trách nhiệm của các cơ quan, đơn vị trong việc đánh giá tác động của TTHC. Trong đó, một số nội dung đánh lưu ý như:

- Cơ quan lập đề nghị, cơ quan chủ trì soạn thảo có trách nhiệm đánh giá tác động của TTHC, lấy ý kiến của cơ quan kiểm soát TTHC theo quy định của pháp luật về kiểm soát TTHC. Tại Bộ Tư pháp, đơn vị lập đề nghị, đơn vị chủ trì soạn thảo có trách nhiệm đánh giá tác động của thủ tục hành chính, lấy ý kiến của Vụ Các vấn đề chung về xây dựng pháp luật và Văn phòng Bộ Tư pháp.

- Vụ Các vấn đề chung về xây dựng pháp luật giúp Bộ trưởng Bộ Tư pháp hướng dẫn các bộ, cơ quan ngang bộ, Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về công tác đánh giá tác động của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản và soạn thảo dự án, dự thảo văn bản.

- Cơ quan thẩm định có trách nhiệm thẩm định quy định TTHC theo Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (được sửa đổi, bổ sung năm 2020) và quy định của pháp luật về kiểm soát TTHC. Trong quá trình thẩm định, cơ quan kiểm soát TTHC có ý kiến tại cuộc họp thẩm định (trong trường hợp được mời tham gia họp thẩm định) hoặc ý kiến bằng văn bản theo yêu cầu của cơ quan thẩm định về việc đánh giá tác động của TTHC và quy định TTHC trong đề nghị xây dựng văn bản và dự án, dự thảo văn bản.

Tại Bộ Tư pháp, Vụ Các vấn đề chung về xây dựng pháp luật có ý kiến tại cuộc họp thẩm định (trong trường hợp được mời tham gia họp thẩm định) hoặc ý kiến bằng văn bản theo yêu cầu của đơn vị thẩm định về việc đánh giá tác động của TTHC và quy định TTHC trong đề nghị xây dựng văn bản và dự án, dự thảo văn bản do Bộ Tư pháp chủ trì lập đề nghị, soạn thảo văn bản. Văn phòng Bộ Tư pháp có ý kiến tại cuộc họp thẩm định (trong trường hợp được mời tham gia họp thẩm định) hoặc ý kiến bằng văn bản theo yêu cầu của đơn vị thẩm định về việc đánh giá tác động của TTHC và quy định TTHC trong đề nghị xây dựng văn bản và dự án, dự thảo văn bản do Bộ Tư pháp chủ trì lập đề nghị, soạn thảo văn bản. Trong trường hợp cần thiết, Vụ Các vấn đề chung về xây dựng

pháp luật, Bộ Tư pháp tổ chức lấy ý kiến cơ quan, tổ chức có liên quan và đối tượng chịu sự tác động của quy định TTHC để hoàn thiện nội dung thẩm định về quy định TTHC trước khi gửi đơn vị thẩm định tổng hợp, hoàn thiện Báo cáo thẩm định.

4. Về hướng dẫn đánh giá tác động TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản QPPL

Quy định về hướng dẫn đánh giá tác động của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản QPPL là nội dung mới so với Thông tư số 07/2014/TT-BTP. Theo đó, đánh giá tác động của TTHC trong đề nghị xây dựng văn bản là việc nghiên cứu, xem xét về sự cần thiết, tính hợp pháp, tính hợp lý và chi phí tuân thủ TTHC nhằm lựa chọn phương án, giải pháp tối ưu để thực hiện chính sách.

- Đánh giá sự cần thiết của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản (Điều 6): Sự cần thiết của một TTHC được đánh giá theo các nội dung sau đây:

+ Đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước đối với ngành, lĩnh vực nhất định hoặc thực hiện các biện pháp có tính chất đặc thù để phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

+ Bảo đảm quyền, nghĩa vụ và lợi ích hợp pháp của cá nhân, tổ chức.

+ Là phương án, giải pháp tối ưu trong các phương án, giải pháp có thể được thực hiện để bảo đảm các yêu cầu nêu trên.

- Đánh giá tính hợp pháp của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản (Điều 7): Tính hợp pháp của TTHC được đánh giá theo các nội dung sau đây:

+ TTHC được đề xuất trong đề nghị xây dựng văn bản theo đúng thẩm quyền được quy định tại Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (được sửa đổi, bổ sung năm 2020) và các quy định của pháp luật về kiểm soát TTHC.

+ TTHC được đề xuất phải bảo đảm tính thống nhất với hệ thống pháp luật.

+ TTHC được đề xuất phải bảo đảm tính tương thích của nội dung chính sách trong đề nghị xây dựng văn bản với điều ước quốc tế có liên quan mà Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên.

- Đánh giá tính hợp lý của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản (Điều 8): Cơ quan lập đề nghị đánh giá tính hợp lý đối với 03 (ba) bộ phận của TTHC, gồm tên TTHC, đối tượng thực hiện TTHC và cơ quan giải quyết TTHC, cụ thể:

+ Tên TTHC được xác định rõ và phù hợp. Tên TTHC gồm: từ hoặc cụm từ chỉ hành động của cơ quan nhà nước hoặc cá nhân, tổ chức kết hợp với tên kết quả của TTHC và kết hợp đối với từng đối tượng, lĩnh vực cụ thể (nếu có) hoặc kết hợp với cụm từ chỉ sự vật, sự việc mà cơ quan nhà nước muốn quản lý hoặc cá nhân, tổ chức mong muốn đạt được.

+ Đối tượng thực hiện TTHC được xác định rõ; bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của đối tượng thực hiện; bảo đảm sự công bằng giữa các cá nhân, giữa các tổ chức, giữa cá nhân với tổ chức, giữa các ngành, lĩnh vực, giữa các vùng miền, giữa trong nước với ngoài nước và có số lượng đối tượng tuân thủ được hưởng lợi nhiều nhất.

+ Cơ quan giải quyết TTHC được xác định phù hợp với thẩm quyền quản lý nhà nước đối với cấp hành chính hoặc địa giới hành chính theo quy định của pháp luật; thuận tiện cho cá nhân, tổ chức tuân thủ TTHC trong việc liên hệ với cơ quan có thẩm quyền giải quyết; bảo đảm áp dụng tối đa các giải pháp phân cấp hoặc ủy quyền cho cơ quan hành chính cấp dưới hoặc địa phương giải quyết TTHC.

- Chi phí tuân thủ TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản (Điều 9): Cơ quan lập đề nghị xác định rõ để thực hiện TTHC, cá nhân, tổ chức phải nộp hoặc không phải nộp phí, lệ phí và các chi phí khác (nếu có). Việc đề xuất quy định phí, lệ phí và các chi phí khác (nếu có) cơ bản phải bảo đảm bù đắp chi phí và mang tính phục vụ khi cơ quan nhà nước giải quyết TTHC cho cá nhân, tổ chức; bảo đảm cắt giảm tối đa chi phí không cần thiết cho cá nhân, tổ chức; có tính đến đặc điểm từng vùng miền, từng đối tượng thực hiện, từng lĩnh vực và thông lệ quốc tế.

Cơ quan lập đề nghị căn cứ các quy định nêu trên và sử dụng Biểu mẫu đánh giá tác động của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản tại Phụ lục I ban hành kèm theo Thông tư số 03/2022/TT-BTP để đánh giá về sự cần thiết, tính hợp pháp, tính hợp lý và chi phí tuân thủ của TTHC.

Sau khi đánh giá tác động của TTHC, cơ quan lập đề nghị tổng hợp kết quả đánh giá TTHC vào nội dung Báo cáo đánh giá tác động của chính sách. Biểu mẫu đánh giá tác động của TTHC trong lập đề nghị xây dựng văn bản tại Phụ lục I ban hành kèm theo Thông tư này là một phần của Báo cáo đánh giá tác động của chính sách.

5. Về hướng dẫn đánh giá tác động TTHC trong soạn thảo dự án, dự thảo văn bản QPPL

Thông tư 03/2022/TT-BTP kế thừa các quy định hiện hành còn giá trị, khẳng định hiệu lực, hiệu quả thực tế của Thông tư số 07/2014/TT-BTP về đánh giá tác động trong soạn thảo dự án, dự thảo văn bản QPPL và sửa đổi, bổ sung, bãi bỏ một số quy định để bảo đảm đầy đủ, đơn giản, dễ thực hiện, hiệu quả, trong đó có một số nội dung cần lưu ý như sau:

- Quy trình đánh giá tác động TTHC trong soạn thảo dự án, dự thảo văn bản QPPL (Điều 10):

+ Để việc đánh giá tác động TTHC không lặp lại giữa giai đoạn lập đề nghị và giai đoạn soạn thảo, dự thảo Thông tư quy định “*Đối với TTHC đã được đánh giá trong lập đề nghị xây dựng văn bản thì trong soạn thảo dự án, dự thảo văn bản, cơ quan chủ trì soạn thảo có thể tiếp tục sử dụng kết quả đánh giá đã thực hiện và đánh giá bổ sung đối với những nội dung khác theo quy định tại Điều 11, 12 của Thông tư này*”.

+ Sửa đổi, bổ sung quy định về tổng hợp kết quả đánh giá tác động của TTHC. Theo đó, “*Sau khi đánh giá tác động của TTHC, cơ quan chủ trì soạn thảo tổng hợp kết quả đánh giá vào nội dung Bản đánh giá TTHC của dự án, dự thảo văn bản tại Phụ lục II (ký hiệu là Mẫu số 01/ĐGTD-BC) ban hành kèm theo Thông tư này. Đối với việc đánh giá tác động của TTHC tại dự thảo nghị quyết của Hội đồng nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, dự thảo quyết định của Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương thì cơ quan chủ trì soạn thảo tổng hợp kết quả đánh giá tác động của TTHC vào Tờ trình dự thảo nghị quyết, quyết định đó*” để phù hợp với Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (được sửa đổi, bổ sung năm 2020).

- Đánh giá tác động của TTHC dự kiến ban hành mới (Điều 11): Thông tư số 03/2022/TT-BTP đã sửa đổi, bổ sung một số quy định về đánh giá tính hợp lý của một số bộ phận TTHC như: trình tự thực hiện, cách thức thực hiện, thành phần hồ sơ, thời hạn giải quyết, mẫu đơn, tờ khai, phí, lệ phí và các chi phí khác (nếu có), yêu cầu, điều kiện để phù hợp với các văn bản QPPL có liên quan và thực tiễn triển khai, cụ thể là:

+ Trình tự thực hiện: Bổ sung quy định “*Trình tự thực hiện...tăng cường giải quyết thủ tục hành chính trên môi trường điện tử*”.

+ Cách thức thực hiện: Bổ sung quy định “Cách thức thực hiện TTHC... *cần đa dạng về cách thức nộp hồ sơ và nhận kết quả*, phù hợp với điều kiện của cơ quan giải quyết thủ tục hành chính và tạo điều kiện thuận lợi tối đa cho cá nhân, tổ chức với chi phí thấp nhất”.

+ Thành phần, số lượng hồ sơ: Bổ sung quy định: “*Đối với thủ tục hành chính được thực hiện trên môi trường điện tử thì việc quy định hồ sơ điện tử phải phù hợp với quy định pháp luật về thực hiện thủ tục hành chính trên môi trường điện tử. Đối với thực hiện thủ tục hành chính theo cơ chế một cửa quốc gia, một cửa ASEAN và kiểm tra chuyên ngành đối với hàng hóa xuất, nhập khẩu thì việc quy định hồ sơ phải phù hợp với quy định pháp luật về thực hiện thủ tục hành chính theo cơ chế một cửa quốc gia, một cửa ASEAN và kiểm tra chuyên ngành đối với hàng hóa xuất, nhập khẩu*”.

+ Thời hạn giải quyết thủ tục hành chính: Bổ sung quy định “*Thời hạn giải quyết thủ tục hành chính được quy định rõ ràng, cụ thể, trong đó quy định rõ tổng thời gian giải quyết thủ tục hành chính từ khi nhận đủ hồ sơ theo quy định đến khi trả kết quả giải quyết thủ tục hành chính*”.

+ Phí, lệ phí và các chi phí khác (nếu có): Bổ sung quy định về “*chi phí khác (nếu có)*” bên cạnh phí, lệ phí để phù hợp với các văn bản khác có liên quan.

+ Mẫu đơn, tờ khai: Sửa đổi, bổ sung quy định “*Thủ tục hành chính có quy định đơn, tờ khai thì đơn, tờ khai phải được mẫu hóa, điện tử hóa theo quy định. Mẫu đơn, tờ khai không được yêu cầu thêm điều kiện, hồ sơ, giấy tờ không có trong quy định tại văn bản quy phạm pháp luật đó*”.

+ Yêu cầu, điều kiện: Bổ sung quy định “*trong yêu cầu, điều kiện không được quy định các nội dung phát sinh thêm các hồ sơ, giấy tờ cá nhân, tổ chức phải nộp ngoài những thành phần hồ sơ đã được quy định tại điểm d khoản 3 Điều này*”.

+ Biểu mẫu đánh giá tác động của TTHC dự kiến ban hành mới (Biểu mẫu số 03/ĐGTD-BHM): Sửa đổi bộ cục của biểu mẫu theo hướng đánh giá tác động đối với từng TTHC cụ thể; rà soát câu hỏi trong biểu mẫu đánh giá theo hướng gộp các câu hỏi trùng lặp, bỏ câu hỏi không cần thiết để bảo đảm ngắn gọn, dễ thực hiện; chỉnh sửa Hướng dẫn trả lời biểu mẫu để phù hợp, thống nhất với quy định tại dự thảo Thông tư.

- Đánh giá tác động của TTHC được quy định chi tiết hoặc được sửa đổi, bổ sung hoặc bãi bỏ (Điều 12):

+ Sửa đổi quy định “*Trong trường hợp luật của Quốc hội, pháp lệnh của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, nghị định của Chính phủ, quyết định của Thủ tướng Chính phủ chưa quy định đầy đủ các bộ phận tạo thành một TTHC....*” thành “*Trong trường hợp luật, nghị quyết của Quốc hội chưa quy định đầy đủ các bộ phận tạo thành một TTHC...*” để phù hợp với khoản 4 Điều 14 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (được sửa đổi, bổ sung năm 2020).

+ Bổ sung quy định “*Trường hợp sửa đổi, bổ sung văn bản quy phạm pháp luật có quy định thủ tục hành chính được ban hành trước ngày 01 tháng 7 năm 2016 thì phải bảo đảm nguyên tắc theo quy định tại khoản 4 Điều 172 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (được sửa đổi, bổ sung năm 2020)*”.

+ Sửa đổi, bổ sung Biểu mẫu đánh giá TTHC được giao quy định chi tiết hoặc sửa đổi, bổ sung (Biểu mẫu số 03/ĐGTD-QĐCT/SĐBS) bảo đảm thuận tiện trong quá trình sử dụng.

- Về tính chi phí tuân thủ TTHC: Thông tư số 03/2022/TT-BTP đã kế thừa các quy định về tính chi phí tuân thủ TTHC của Thông tư số 07/2014/TT-BTP và sửa đổi, bổ sung, bãi bỏ một số quy định của Thông tư số 07/2014/TT-BTP để bảo đảm tính hợp lý, phù hợp với thực tiễn, cụ thể là:

+ Xác định số lần thực hiện TTHC trong một năm: Số lần thực hiện một TTHC trong một năm được xác định theo quy định về TTHC đó. *Đối với những TTHC chỉ thực hiện một lần trong năm tính toán thì số lần thực hiện TTHC theo năm tính toán được xác định là 01 lần.*

+ Xác định số lượng đối tượng tuân thủ TTHC trong một năm: Số lượng đối tượng tuân thủ một TTHC trong một năm được xác định theo dự báo hoặc thống kê về tổng số lượt cá nhân, tổ chức thực hiện TTHC đó. Trong trường hợp không dự báo được lượng đối tượng tuân thủ TTHC trong một năm thì tính toán chi phí tuân thủ cho 01 (một) trường hợp thực hiện TTHC.

+ Quy định rõ chi phí tuân thủ thủ tục hành chính được bãi bỏ là bằng 0;

+ Biểu mẫu tính chi phí tuân thủ TTHC (Biểu mẫu số 04/ĐGTD-SCM): bỏ cụm từ “chi phí TTHC sau khi đơn giản hóa” tại mục II của Biểu mẫu. Tại Hướng dẫn điền biểu mẫu bổ sung hướng dẫn cụ thể về cách lấy dữ liệu tổng sản

phẩm trong nước và số dân tại Trang thông tin điện tử của Tổng cục thống kê, Bộ Kế hoạch và Đầu tư để thống nhất trong quá trình thực hiện.

6. Về quy định chuyển tiếp

Bổ sung quy định chuyển tiếp “*Đối với các hồ sơ lập đề nghị xây dựng văn bản quy phạm pháp luật và hồ sơ dự án, dự thảo văn bản quy phạm pháp luật đã gửi thẩm định thì tiếp tục thực hiện theo quy định tại Thông tư số 07/2014/TT-BTP ngày 24/02/2014 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp hướng dẫn việc đánh giá tác động TTHC và rà soát, đánh giá TTHC*” để phù hợp với thực tế, thống nhất trong quá trình thực hiện.

Thông tư số 03/2022/TT-BTP có hiệu lực thi hành kể từ ngày 28 tháng 3 năm 2022 và thay thế Thông tư số 07/2014/TT-BTP ngày 24 tháng 02 năm 2014 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp hướng dẫn việc đánh giá tác động của TTHC và rà soát, đánh giá TTHC.